herpy

GEKONY

Malayan forest gecko

Cyrtodactylus pulchellus

Pięknie ubarwiony, nocny gekon skalny z lasów wyspy Penang w Malezji. Ma duże, złote oczy, wyraźne pasy w poprzek ciała i palce zakończone pazurkami zamiast lamelek przylgowych. Udokumentowanych doświadczeń z hodowlą i rozmnażaniem jest niewiele, dlatego podane tu informacje są ostrożne.

Rodzina: Gekkonidae Dawna nazwa: *Gymnodactylus pulchellus; Cyrtodactylus pulchella*

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**20-25 cm** długość całkowita z ogonem
Długość życia	**5-8 lat**
Aktywność	**W nocy**
Tryb życia	**Skalny**
Środowisko	**Las deszczowy i tereny skaliste**
Trudność	**Średnio zaawansowany**

HODOWLA

Min. terrarium	**60 × 45 × 45 cm** D × S × W dla 1 dorosłego osobnika
Temperatura w dzień	**23-26 °C**
Temperatura w nocy	**20-22 °C**
Wilgotność	**60-80%**
UVB	**Opcjonalne**
Pokarm	**Owady**
Utrzymanie	**Pojedynczo**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Wielkość zniesienia	**1-2 jaj**
Inkubacja	**60-90 dni** przy 23-26 °C

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Niewymieniony**
Załącznik unijny	**Niewymieniony**
IUCN	**Zagrożony (EN)**

O gatunku

Cyrtodactylus pulchellus to smukły gekon o dużej, płaskiej głowie, długich nogach i długim, zwężającym się ogonie. Kolor podstawowy jest jasnobrązowy, kremowy lub żółtawy, a przez kark, barki i ciało biegną szerokie, ciemnobrązowe pasy z jaśniejszym obrzeżeniem. Pierwszy pas tworzy na karku podkowiastą linię od oka do oka. Oczy są duże, złote, z pionową źrenicą.

Palce są mocne, zakrzywione i zakończone pazurkami, ale nie mają lamelek przylgowych, jakie mają np. gekony dzienne. Gekon nie potrafi więc chodzić po gładkim szkle, lecz chwyta się szorstkich powierzchni, takich jak kamienie i kora. Nazwa rodzajowa pochodzi z greki i oznacza "zakrzywiony palec", a nazwa gatunkowa to po łacinie "piękny". Samce mają przed kloaką rowek z rzędem porów oraz kolejny rząd porów wzdłuż wewnętrznej strony ud, łącznie 18-20 porów po każdej stronie.

Gatunek opisano w 1827 roku. Nazwy *Cyrtodactylus pulchellus* używano później dla populacji z całego Półwyspu Malajskiego, ale kilka z nich opisano od tego czasu jako odrębne gatunki i dziś za *C. pulchellus* uważa się tylko populację z Penang. Nie jest więc jasne, czy wszystkie zwierzęta dostępne w handlu rzeczywiście należą do tego gatunku.

Gekon osiąga około 10 cm od pyska do kloaki i 20-25 cm łącznie z ogonem. Długość życia w niewoli wynosi około 5-8 lat. Przestraszone zwierzę może odrzucić ogon. Jest płochliwe, aktywizuje się dopiero po zgaszeniu światła i nadaje się bardziej do obserwacji niż do brania na ręce.

Występowanie i środowisko

Cyrtodactylus pulchellus jest endemitem Penang, wyspy u północno-zachodniego wybrzeża Półwyspu Malajskiego. Obecnie występuje tylko na wzgórzach i w zachodniej połowie wyspy, gdzie zachowały się jeszcze lasy.

Dawniej nazwy tej używano dla gekonów z dużej części Półwyspu Malajskiego i z krajów sąsiednich, a nieliczne starsze doniesienia np. z Singapuru, Indii i Mjanmy są błędne lub niepotwierdzone. Po podziale na kilka gatunków zasięg uważa się obecnie za bardzo mały. Stanowiska poza Penang widoczne na mapie wynikają ze starszych oznaczeń lub dotyczą zwierząt w niewoli.

> **Naturalny zasięg:** Malezja.

ŚRODOWISKO

Gekon żyje w lasach na skalistym podłożu, zwłaszcza wśród dużych bloków granitu na wzgórzach Penang. W dzień kryje się w szczelinach, pod kamieniami i w zagłębieniach, a nocą wędruje po skałach oraz po pobliskich pniach i gałęziach. Niektóre osobniki korzystają też z roślinności i zewnętrznych ścian budynków, jeśli znajdują się one blisko lasu.

Klimat jest tropikalny i wilgotny. Gatunek zamieszkuje chłodne, wilgotne podszycie i źle znosi ciepło. Wokół tego należy zbudować całą hodowlę: chłodno i wilgotno, z wieloma kryjówkami.

Hodowla

TERRARIUM

Dorosłe zwierzę potrzebuje terrarium o wymiarach co najmniej 60 × 45 × 45 cm (długość × szerokość × wysokość), a większe jest lepsze, bo gatunek korzysta zarówno z dna, jak i ze ścian. Powierzchnia jest ważniejsza niż wysokość, ponieważ gekon żyje wśród skał, a nie wysoko na drzewach.

Urządź terrarium z tłem z kory korkowej, kamieniami, korzeniami i stabilnymi gałęziami, aby zwierzę mogło się wspinać. Ma pazurki, a nie przylgi, i nie potrafi chodzić po gładkim szkle, więc szorstkie powierzchnie są niezbędne. Zapewnij wiele kryjówek na różnych wysokościach oraz rośliny dające cień. Jako podłoże można zastosować wilgotną mieszankę nienawożonej ziemi, włókna kokosowego i liści. Terrarium musi mieć dobrą wentylację, aby powietrze nie stało, a zwierzę przez cały dzień powinno mieć możliwość schronienia się w chłodnej, ciemnej kryjówce.

TEMPERATURA

Gatunek źle znosi ciepło. W dzień temperatura powinna wynosić 23-26 °C, a w nocy 20-22 °C, co odpowiada zwykłej temperaturze pokojowej. Temperatura nie może przez dłuższy czas przekraczać 26 °C.

Lampa grzewcza jest zwykle zbędna i może zaszkodzić. Ustaw terrarium z dala od słońca i kaloryferów i mierz temperaturę termometrem cyfrowym. Jeśli zimą w pomieszczeniu jest zimno, słaba mata grzewcza na boku terrarium, sterowana termostatem, może złagodzić chłód. Zwierzę zawsze musi mieć możliwość wyboru chłodniejszego miejsca.

WILGOTNOŚĆ I WODA

Gekon pochodzi z wilgotnego środowiska i potrzebuje wilgotności powietrza 60-80 %. Wilgotność powinna się wahać, tak aby terrarium mogło też trochę przeschnąć.

Wieczorem lekko zraszaj podłoże i rośliny, żeby były krople wody do picia, i postaw płytką miskę ze świeżą wodą. Zapewnij wilgotną kryjówkę ułatwiającą linienie. Stale mokre warunki prowadzą do pleśni i problemów skórnych, dlatego wentylacja musi być dobra. Higrometr pokaże, czy poziom wilgotności się utrzymuje.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

OŚWIETLENIE I UVB

Gatunek jest nocny i nie potrzebuje UVB. Słabe oświetlenie UVB jest opcjonalne, pod warunkiem że zwierzę może się przed nim całkowicie schować. W takim przypadku użyj świetlówki o niskiej mocy nad jedną częścią terrarium i zapewnij cień w pozostałej.

Zwykłe światło włączaj na 11-12 godzin na dobę, najlepiej sterowane programatorem czasowym, a w nocy całkowicie je wyłączaj. Zwierzę jest najbardziej aktywne krótko po zgaszeniu światła, więc to dobra pora na obserwację. Unikaj mocnych spotów.

Czytaj więcej: Światło i UVB

ŻYWIENIE

Cyrtodactylus pulchellus jest owadożerny. Podawaj świerszcze, szarańczę, karaczany i podobne owady o rozmiarze mniejszym niż odległość między oczami zwierzęcia. Dorosłe osobniki karm 2-3 razy w tygodniu, a młode co drugi dzień. Dostosuj ilość do kondycji zwierzęcia, tak aby ogon pozostawał pełny.

Lekko obsypuj owady wapniem, a regularnie podawaj wapń z witaminą D3 i wszechstronny preparat witaminowy. Zwierzęta w trakcie linienia lub przed złożeniem jaj potrzebują dodatkowego wapnia. Karm po zgaszeniu światła lub późnym popołudniem, a martwe, niezjedzone owady usuwaj następnego ranka. Woda musi być zawsze dostępna.

Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Gatunek jest płochliwy i skryty, większość dnia spędza w kryjówce. Po zgaszeniu światła wychodzi i potrafi szybko i zręcznie poruszać się między kamieniami i gałęziami. Przestraszony może odrzucić ogon, dlatego nigdy nie chwytaj go za ogon i ograniczaj branie na ręce do niezbędnego minimum.

Udokumentowanych doświadczeń z trzymaniem kilku zwierząt razem jest niewiele. Najlepiej więc trzymać jedno zwierzę w terrarium. Jeśli mimo to trzymasz dwa osobniki razem, terrarium musi być duże, z wieloma kryjówkami, a zwierzęta trzeba natychmiast rozdzielić, jeśli jedno jest zestresowane, pogryzione lub straciło ogon. Dwóch samców nie wolno trzymać razem. Nowe zwierzęta potrzebują kilku tygodni spokoju na aklimatyzację.

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Samce można rozpoznać po rowku z porami przed kloaką i rzędzie porów wzdłuż ud. U samic pory nie są opisywane jako wyraźne, więc najłatwiej rozpoznać samce. Wiek i masa ciała przy osiągnięciu dojrzałości płciowej nie są dla tego gatunku udokumentowane. Zgodnie z ogólną zasadą dla rodzaju samice powinny być w pełni wyrośnięte i w dobrej kondycji, zanim zostaną dopuszczone do rozrodu, ponieważ składanie jaj wyczerpuje ich zapasy wapnia.

GODY I KOPULACJA

O kopulacji u tego gatunku nie ma prawie żadnych udokumentowanych informacji. Wpuść samca do terrarium samicy, obserwuj zwierzęta przez pierwsze noce i natychmiast je rozdziel, jeśli dochodzi do walk albo samica gryzie lub cały czas się ukrywa. Po kopulacji wyjmij samca, aby nie stresował samicy.

U innych gatunków z tego rodzaju rozród pobudza zimą chłodniejszy, suchszy okres z krótszym dniem. W każdym przypadku zapewnij samicy obfitość pokarmu i wapnia.

SKŁADANIE JAJ I ZNIESIENIA

Gatunek składa jaja w małych zniesieniach, prawdopodobnie po 1-2 jaja naraz, i ukrywa je w szczelinach, pod kamieniami lub w liściach i podłożu. Jak często samica składa jaja i ile zniesień przypada na rok, nie zostało udokumentowane.

Postaw w ciemnym kącie pojemnik do składania jaj z wilgotnym podłożem, np. torfowcem lub włóknem kokosowym, aby samica miała gdzie złożyć jaja. W przeciwnym razie zakopie je w podłożu u podstawy rośliny. Przez cały ten okres podawaj jej dodatkowo wapń i owady i regularnie sprawdzaj podłoże w poszukiwaniu jaj.

INKUBACJA

Inkubacja jaj przebiega w temperaturze 23-26 °C, a wyklucie następuje po około 60-90 dniach; dane te zaczerpnięto od pokrewnych gatunków z tego rodzaju. Jaja powinny leżeć w stosunkowo wilgotnych warunkach, ale nie mogą być mokre, ponieważ łatwo pleśnieją.

Ostrożnie przenieś jaja, nie obracając ich, do zamkniętego pojemnika z wilgotnym wermikulitem lub perlitem i zaznacz ich górną stronę. Pojemnik powinien mieć małe otwory wentylacyjne i stać w stabilnej temperaturze. Jaja, które się zapadają lub pleśnieją, są zwykle martwe, ale zostaw je, dopóki nie będziesz pewien.

Czytaj więcej: Inkubacja jaj

ODCHÓW MŁODYCH

Młode są małe i od pierwszego dnia się ukrywają. Trzymaj je pojedynczo w małym pojemniku z ręcznikiem papierowym lub wilgotnymi liśćmi, kryjówką i płytką miseczką z wodą i codziennie lekko zraszaj. Przez pierwsze dni żywią się zapasem żółtka, a potem dostają drobne owady, takie jak skoczogonki, muszki owocowe i małe świerszcze, obsypane wapniem.

Tempo wzrostu i rytm karmienia nie są dla tego gatunku udokumentowane, więc kieruj się stanem zwierzęcia, a nie sztywnymi liczbami. Regularnie je waż i kontroluj, a gdy przerosną dotychczasowy pojemnik, przenieś je do większego terrarium. Trzymaj je osobno, dopóki nie będzie można określić płci.

Zdrowie i częste błędy

Udokumentowanych problemów zdrowotnych tego gatunku jest niewiele, ale błędy są podobne jak u innych gekonów z chłodnego, wilgotnego środowiska:

- Zbyt wysoka temperatura, która powoduje stres, brak apetytu, a w najgorszym razie śmierć. Utrzymuj w terrarium chłód i unikaj lamp grzewczych.
- Za mało wapnia i witaminy D3, zwłaszcza u samic w rozrodzie i u młodych zwierząt. Prowadzi to do miękkich szczęk, wygiętych kończyn i drżenia. Obsypuj owady.
- Stale mokre podłoże i słaba wentylacja, które prowadzą do grzybic, pleśni i problemów skórnych.
- Resztki wylinki przyklejone do palców i końca ogona. Zapewnij wilgotną kryjówkę i ostrożnie usuwaj resztki letnią wodą.
- Utracone ogony, które nie odrastają w tym samym kształcie.

Zdrowe zwierzę ma czyste oczy, pełny ogon i dobry chwyt. Zgłoś się do weterynarza z doświadczeniem w leczeniu gadów, jeśli gekon chudnie, nie je przez kilka tygodni lub wydaje się osowiały.

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.